

Irena Fabiani-Madeyska

Z prac nad rejestracją staropolskich literariów rękopiśmiennych z okresu baroku

Biuletyn Polonistyczny 12/34, 5-7

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

I. INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH PAN

1. Z PRAC NAD REJESTRACJĄ STAROPOLSKICH LITERARIÓW RĘKOPIŚMIENNYCH Z OKRESU BAROKU

/zob. BP, zesz. 22/23, s. 9-17/

Na koniec roku 1968 Rejestr zawierał ogółem 7749 kart utworów, z czego całkowicie zindeksowano /a jest to jednoznaczne z udostępnieniem dla korzystających z Rejestru/ - 3983 utwory. Kartek indeksowych jest około jedenastu tysięcy, przeciętnie więc każdy utwór zasygnalizowano w indeksach trzema różnymi sposobami.

Dla korzystających z Rejestru opracowano też króciutką, dwukartkową "introdukcję", stanowiącą zwięzłe, lecz wystarczające do samodzielnego korzystania, objaśnienie o zakresie i układzie Rejestru oraz o jego indeksach.

Indeksy, które - jak wiadomo - stanowić powinny w tego rodzaju opracowaniach nieodzowny i niezawodny klucz do wszelkich dalszych poszukiwań, układane są tu w sześciu odrębnych ciągach. Są to mianowicie:

1. Indeks tytułów
2. Indeks autorów i tłumaczy
3. Indeks autografów
4. Indeks proveniencji i bibliotek
5. Indeks chronologiczny /dla pozycji sprzed XVII w./
6. "Index generalis" - największy, wewnątrznie niejednorodny, bo obejmujący /w układzie krzyżowym, w jednym ciągu alfabetycznym/ nazwy gatunków literackich, hasła rzeczowe /treść utworu, tj. sprawy, wydarzenia, osoby tytułowe, miejscowości itp./ oraz hasła formalne /np. rzadki język rękopisu, forma wiersza, przekład itd./. Jest tych haseł około dwu-

stu /nie licząc, oczywiście, jednostkowych nazw osobowych i in./, niektóre posiadają podziały - całość powiązana jest odsyłaczami, sprowadzającymi zwłaszcza liczne oboczności nazw gatunkowych do wspólnych grup umownych.

Systematyczną rejestrację, konsekwentnie już opartą na stopniowo wypracowywanej w pierwszych latach metodzie, rozpoczęto od zbiorów miejscowych, warszawskich, mianowicie od Biblioteki Narodowej oraz niektórych zespołów podworskich Archiwum Głównego Akt Dawnych. Zwłaszcza te ostatnie, rzadziej wyszukiwane przez historyków literatury, a zaopatrzone, jak wszystkie zespoły archiwalne, jedynie w sumaryczne inwentarze, oczekiwały się w naszym Rejestrze zapoczątkowania szczegółowego przeglądu.

Zespół po zespole - prace nasze, choć nad wyraz skromnymi siłami prowadzone, przynoszą przecież kolejne zestawy przeorane dla wglądu badaczy literariów barokowych.

Wobec dość już znacznego zasobu materiałów objętych Rejestrem nadszedł moment, w którym można było podać to do szerszej wiadomości. Niżej podpisana zreferowała cel, metodę i stan prac nad Rejestrem w dniu 28 listopada 1968 w Poznaniu na konferencji poświęconej "zakresowi i metodom dokumentacji historycznoliterackiej"^x. Uczestnicy konferencji otrzymali też powielony tekst wspomnianej wyżej "Introdukcji do Rejestru i indeksów staropolskich literariów rękopiśmiennych XVI - XVIII w.". Rzecz cała znalazła swój nieoczekiwanie mocny rezonans w postaci bardzo różnorodnych zapytań, próśb o konkretne informacje oraz wymiany uwag podczas rozmów kularowych. Dla wielu osób wiadomość, że bieżą systematyczne prace nad tą tak mozolną rejestracją, była zupełnym zaskoczeniem; z wielu też ust słyszało się potwierdzenie naszej tezy, że podjęcie tej pracy stawało się nieodzowne - przypominano, jak nad brakiem takiego rejestru biadał przed przeszło półwieczem Aleksander Brückner, a po nim prawie każdy parający się staropolszczyzną.

Innego rodzaju wyjściem na szersze forum z informacją o Rejestrze był artykułik niżej podpisanej pt. "Ex registro

^x Por. w niniejszym zeszycie BP, s.32-35.

manuscriptorum.I" na łamach "Pamiętnika Literackiego" /1968, z.3/. Został on pomyślany jako pierwsze ogniwo serii ukazujących się sporadycznie komunikatów, w których Pracownia nasza dzieli się z czytelnikami pokłosem ciekawszych, czy choćby tylko charakterystycznych pozycji, jakie stopniowo napływają do Rejestru. Jest to zatem miejsce, w którym znaleźć można impresje, uwagi, przykłady, wkraczające w treść zasobów Rejestru. Nie włączamy tam natomiast danych sprawozdawczo-statystycznych o p r a c y rejestracyjnej, gdyż te publikujemy w "Biuletynie Polonistycznym".

Tutaj też podać pragniemy do wiadomości wszystkich zainteresowanych Rejestrem, że jest on dostępny w Pracowni Staropolskiej IBL /Pałac Staszica, pokój 119, tel. wewn. 142/.

Starszy kustosz dyplomowany
Irena Fabiani-Madeyska

2. PRACOWNIA BIBLIOGRAFII I KSIĘGOZNAWSTWA STAROPOLSKIEGO

Zgodnie ze swą nazwą, Pracownia w dalszym ciągu prowadzi badania w dwóch kierunkach: bibliograficznym i księgoznawczym, które ze względu na nowe zadania bibliografii retrospektywnej stanowią nierozdzieloną całość.

Wśród prac bibliograficznych rozróżniamy dwie grupy: zagadnieniowe i osobowe. Trzyosobowy zespół: mgr mgr Wł. K o r o t a j, J. S z w e d o w s k a, M. S z y m a ń s k a /red. nauk. prof.dr A. G r y c z o w a, konsultant z języka łacińskiego doc. dr T. B i e ń k o w s k i/ opracowuje kolejny, drugi tom bibliografii dramatu staropolskiego: od jego początków do powstania Sceny Narodowej. Omawiana praca jest bibliografią zagadnieniową, dotyczącą gatunku literackiego. Opracowywany obecnie tom obejmie programy teatru staropolskiego, którego główny trzon stanowią : przekazy dawnego teatru szkolnego. Programy te dostarczają wielu różnorodnych informacji o sztukach przeważnie zaginionych, zawierają również sze-